

навчальні програми та навчальний план, ущільнюючи навчальний матеріал, організовуючи самостійну навчальну діяльність учнів, додаткові консультації з використанням технологій дистанційного навчання тощо та внести відповідні зміни до календарно-тематичного планування з предметів інваріантної та варіативної складової навчального плану закладу освіти для забезпечення якісного виконання програм без урахування показників із кількості днів. Це визначено наказом МОН від 01.04.2022 року № 290 “Про затвердження методичних рекомендацій щодо окремих питань завершення 2021/2022 навчального року”.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. <https://eo.gov.ua/osvita-pid-chas-voyennoho-stanu-30-zapytan-ta-vidpovidey/2022/04/18/>
2. https://galinfo.com.ua/articles/osvita_pid_chas_vinyu_eksperty_ulead_provvely_informatsiyu_sesiyu_dlya_gromad_z_bty_oblastey_385349.html
3. <https://lexinform.com.ua/v-ukraini/doshkilna-osvita-v-period-voyennogo-stanu/>

*Мачушенко Тетяна Андріївна,
студентка 1 курсу магістратури, педагогічного факультету,
ПВНЗ « Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»*

*Науковий керівник
Красовська Ольга Олександрівна
проф. кафедри педагогіки
ПВНЗ « Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»*

ВИКОРИСТАННЯ ХУДОЖНЬО-ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПІДГОТОВЦІ ВЧИТЕЛІВ ДО ІНТЕГРОВАНОГО ВИКЛАДАННЯ МИСТЕЦЬКИХ ДИСЦИПЛІН

Інформативне суспільство, що стрімко розвивається і змінюється, ставить перед системою післядипломної освіти завдання професійної перепідготовки відповідно до потреб сучасної школи. Вчителі повинні мати не лише ґрунтовні знання й вміння, а й такі якості особистості, як гнучкість, мобільність, критичне мислення, готовність до інноваційної діяльності, варіативної реалізації основних положень стандарту з урахуванням типів шкіл, можливостей педагогічних колективів тощо. Особливої актуальності набуває проблема перепідготовки педагогічних кадрів з огляду на інтегративні стратегії розвитку мистецької освіти.

Для того, щоб освіта дорослих була ефективною треба, щоб будь яка програма навчання враховувала процес виростання, самовираження,

самовизначення кожного, хто навчається. Процес навчання повинен бути динамічним, усі слухачі повинні бути долучені до динамічного процесу змін, кожен, повинен в навчання привносити особистий досвід, знання, емоції. Якою не були б умови або мета навчання, усі дорослі приходять навчатись з конкретного соціального середовища та пред'являють до навчання вимоги, які обумовлені взаєминами з рідними, друзями, сусідами, колегами по роботі та ін. До того ж усі дорослі вже розвили у собі особистий метод досягнення мети відповідно до їх особистих вимог до навчання та удосконалення, тобто вони володіють особистими моделями навчання.

З огляду на вище сказане ми пропонуємо у підготовці вчителів до інтегрованого курсу «Мистецтво» та «Художня культура» використовувати технологічні підходи. Технологія навчання (грецький термін «технологія» означає знання про майстерність), за визначенням ЮНЕСКО, трактується як конструювання та оцінювання освітніх процесів з урахуванням людських і технічних ресурсів у їх взаємодії, який ставить своїм завданням оптимізацію освіти.

Л. Масол запропонувала наступну класифікацію категорії технологія, так вона зазначає що можна виокремити наступні аспекти в даному понятті: дидактичний (В. Безпалько, С. Гончаренко, С. Подмазін, О. Савченко), виховний (І. Бех, В. Рибалка, Н.Шуркова), цілісно педагогічний (І. Дмитрик, М. Кларін, А. Нісімчук, О. Пехота, Г. Селевко, С. Сисоєва).

У підготовці вчителів до інтегрованого викладання мистецьких дисциплін ми вважаємо за доцільне застосовувати наступні художньо-педагогічні технології: партнерські, художньо-інтегративні, інтерактивні.

Партнерською технологією І. Підласий називає технологію, що приділяє однакову увагу як предмету вивчення, так і формуванню особистості, де існують рівноправні права педагога і його учнів [2, с.7]. Під поняттям партнерська технологія, приломляючи його до навчання дорослих, ми розуміємо процес, де однакову увагу приділяють як предмету вивчення так і особистості дорослого, який є слухачем курсів післядипломної педагогічної освіти.

В. Слободчиков висловив думку щодо специфічних характеристик зрілої особистості, якими є слухачі курсів підвищення кваліфікації, це розвинуте почуття відповідальності, потребу в піклуванні про інших і потребу в передачі своїх знань і свого життєвого досвіду іншим; здатність до активної участі в професійній діяльності, здатність конструктивно розв'язувати життєві проблеми на шляху до самореалізації, прагнення до самоактуалізації власного "Я" через "Я-буття" до "Я-співбуття", а потім — до "Я-самобутність" (термін В. Слободчикова) [4, с.7].

Освіта дорослих потребує андрагогічної компетентності викладачів і методистів, які з ними працюють. Їхня функція все більше змінюється від передачі знань до фасилітації, тобто допомоги дорослим у саморозвитку та самореалізації. Посилюється значення консультування, яке ґрунтується на партнерських стосунках, є формою індивідуальної роботи з дорослим.

На відміну від інформаційно – рецептивної спрямованості навчання, коли дорослий є об'єктом впливу, пропоновані методи забезпечують проблемно-рефлексивний підхід. З одного боку, через діалог він сприяє формуванню критичного відношення дорослого до власного досвіду його знання та переоцінці, а з іншого – становить його в позицію дослідника. Який виробляє сумісно з навчаючим та тими хто навчається, власні рішення.

Художньо-інтегративні технології. Учитель, який викладає інтегровані курси «Мистецтво», «Художню культуру», як правило сам потребує допомогу у розуміння питань, які пов'язані з інтеграційними процесами у мистецькій освіті. Дуже часто предметне мислення вчителя, заважає стати йому на позицію інтегрованого викладання предмету. Через це ми вважаємо за потрібне застосовувати художньо-інтегративну технологію. Л. Масол умовно виокремила у цій технології три групи:

- духовно-світоглядний вид інтеграції, що здійснюється на основі спільної для всіх видів мистецтв тематизму, пов'язаного з відображенням у мистецтві різних аспектів життя;
- естетико – мистецтвознавчий вид інтеграції, що здійснюється на основі введення споріднених для різних видів мистецтва понять і категорій – естетичних, художньо-мовних, жанрових тощо;
- комплексний вид інтеграції, що передбачає одночасне поєднання декількох видів інтеграції, провідних інтеграторів із двох попередніх груп або ще й з додаванням до них інших. (1;74)

Інтерактивний (з англ. «interact» inter — взаємний і «act» — діяти) «здатний до взаємодії, діалогу» [3, с.7] Під інтерактивною технологією ми розуміємо таку організацію навчального процесу, при якій відбувається міжособистісна взаємодія всіх учасників навчання, існує чітко спланований результат навчання та створюються комфортні умови для творчого росту кожної особистості.

За О. Пометун і Л. Пироженко [3, с.7] ми дотримуємося такої класифікації інтерактивних технологій:

- інтерактивні технології кооперативного навчання (робота в парах, ротаційні (змінювані) трійки, два-чотири-всі разом, робота в малих групах та ін);
- інтерактивні технології колективного групового навчання (мозковий штурм, навчаючи-учусь, «Ажурна пилка»;
- технології ситуативного моделювання (рольова гра, інсценізація) ;
- технології опрацювання дискусійних питань «Метод прес», «Займи позицію», дискусія, дебати).

У роботі з дорослими треба починати з нескладних – робота в парах, малих групах. Слухачі курсів підвищення кваліфікації легко сприймають і з бажанням приймають участь у дискусіях, мозковому штурмі. Переходити до колективного групового навчання та технологій ситуативного моделювання, як показує наш досвід, треба після того, як група стане більш злагодженою, а викладач, або методист отримає необхідну довіру, встановить партнерські, творчі взаємини зі слухачами.

Структура і методика інтерактивних занять складається з таких елементів: мотивація, оголошення теми та очікуваних результатів, надання необхідної інформації, інтерактивна вправа – як центральна частина заняття, підбиття підсумку уроку (рефлексія) [3, 4].

Інтерактивні технології ми використовуємо як на заняттях, які проходять за денною формою навчання, так на семінарах у міжкурсовий період. Так, на семінарі, що проходив для вчителів базових загальноосвітніх навчальних закладів, які приймають участь у всеукраїнській експериментальній та регіональній апробації інтегрованих курсів «Мистецтво» (1-4; 5-8кл) та «Художня культура» (9-11кл.), розкриваючи тему «Методичні засади викладання інтегрованого курсу «Мистецтво» (1-4; 5-8 кл.) була застосована інтерактивна технологія кооперативного навчання – робота в малих групах. Учасники семінару об'єдналися у чотири групи. Кожна з груп моделювала, а потім презентувала розробку інтегрованого уроку Мистецтво (2 кл.) «Зима з весною зустрічається». В кожній групі обрали спікера, секретаря та доповідача. Ознайомилися з умовами та порядком роботи, що був викладений у роздатковому матеріалі. Робота була продуктивна, виникло багато нових ідей, рефлексія цієї інтерактивної вправи відбулася у формі бесіди, коли усі учасники обмінялися думками про проведену роботу, та отримані результати, а також спланували наступну тематику та форми проведення семінарів.

Дуже часто у практиці роботи з педагогами ми використовуємо інтерактивну технологію колективного групового навчання «Ажурна пилка». Ця гра дає можливість на занятті засвоїти велику кількість інформації за короткий проміжок часу. Підчас практикуму за темою «Методичні засади викладання інтегрованого курсу «Мистецтво», слухачі об'єдналися у чотири «домашні групи», які були сформовані наприкінці лекції за темою: «Художньо-педагогічні технології у викладанні мистецьких дисциплін». Кожна з груп для опрацювання отримала теоретичний матеріал з посібника Л. Масол «Методика навчання мистецтва у початковій школі» [1].

Перша «домашня група» працювала над темою: «Інтегративні художньо-педагогічні технології», друга – за темою «Проблемно-евристичні художньо-педагогічні технології», третя – за темою «Інтерактивні художньо-педагогічні технології», четверта – за темою «Ігрові художньо-педагогічні технології». Завданням для кожної групи на практикумі було обмінятися думками, щодо наданого теоретичного матеріалу, та змоделювати урок з використанням опрацьованої технології. Далі утворилися «експертні групи», куди об'єдналися представники з кожної «домашньої групи». В експертних групах заслухали представника з кожної «домашньої групи», що до теоретичної частини, та ознайомилися з розробленою моделлю уроку, яка передбачає використання художньо-педагогічної технології розглянутої у групі. Після цього слухачі повернулися у «домашні групи», де обговорили інформацію, що досліджувалася в експертних групах. Таким чином за короткий проміжок часу слухачі мали змогу розібратися у чотирьох художньо-педагогічних технологіях та отримати чотири розроблені уроки за розглянутими технологіями.

Підчас курсів підвищення кваліфікації вчителів музики ми застосовуємо і технологію ситуативного моделювання. Наприклад, на практичному занятті у вчителів музики, слухачі інсценізували сюжетну пісню «Козак безвусий» муз. та сл. Н. Скляр. Слухачі об'єдналися у дві групи. Кожна з груп обрала собі режисера, та акторів на головні ролі, розробили сценарій. Як готовий продукт – наприкінці отримали два творчих проекти інсценізації даної пісні. Кожен з проектів був самобутній, неповторний, виявляв злагоджену роботу у групі. Рефлексією була відповідь на запитання: «Які відчуття панували при участі у інсценізації пісні? Чи у своїй педагогічній роботі надаєте можливість самостійно інсценізувати пісню учням? Що дасть дітям участь у аналогічній роботі? Наведіть приклади пісень, які ви можете запропонувати дітям для інсценізації.

Впровадження інтерактивних технологій у підготовці вчителів мистецького профілю є запорукою оптимізації процесу навчання, допомагає встановити партнерські стосунки, сприяє демократизації освіти дорослих. Стаття лише частково висвітлює проблему використання художньо-педагогічних технологій у системі ППО, вона потребує подальшого вивчення і конкретизації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Масол Л. М. Методика навчання мистецтва у початковій школі: Посібник для вчителів. Харків: Веста: Видавництво «Ранок», 2006. 256 с.
2. Підласий І. П. «Практична педагогіка або три технології». Інтерактивний підручник для педагогів ринкової системи освіти. К.: Видавничий Дім «Слово», 2006. 616с.
3. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: наук., метод. Посіб. За ред.. О.І. Пометун. К.: Видавництво А.С.К., 2004. 192 с.
4. Слободчиков В. Категория личности в психологии и педагогике развития. Вопросы психологии. 1991. №2. С. 37-49

***Мачушенко Тетяна Андріївна,**
студентка 1 курсу магістратури, педагогічного факультету,
ПВНЗ « Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янука»*

***Науковий керівник**
Красовська Ольга Олександрівна
проф. кафедри педагогіки
ПВНЗ « Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янука»*